

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळे.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक

५१६३ (६३)

ग्रंथ नाम

मेघदूत.

विषय

मराठी काव्य.

[illegible]

(2)

गोपुर्वदिसेनभागे॥४॥वर्षातिवर्तेगुरुः॥मनाशिआनंदसु कालथातु॥जे
मासा निरोप असो॥सुहवैशाखपाडिवा वारुदिसेतो विमेष नातु॥५॥तो घे
वैकन कधारि॥पुर्तन्यबहुते॥सिन कामधेनु॥तेण सुखजनु हरिरेव उभासय
॥६॥मिधुनिगुरुवर्ते ते कानि एतलधा॥७॥सुहल्येष्टपाडिवा वारुदिसेतेचि
मेघ नातु॥८॥सेवो नाचुहृष्टपुत्रो॥९॥कलवदुत॥नाहिकभाडो॥उभि
जनोनगानि॥कणासिपावेअयु॥१०॥सुखजनुवर्ते॥तरिमेघभातेपा
तेणो वारभाषाड सुहपाडिवा वारुदिसेता विमेष नातु॥११॥तेवर्तेभरि
हृषा नाहिल॥राजयासिपडुडतिल कालनष्ट न ल्यभांगला॥१२॥मदनि
इल॥लोकोपावर्तेल॥राजाप्रतासिनागवील॥ऐसेहोइलपुत्रमया॥१३॥
सुखवर्तेतेपर्यसिकांते॥आवण सुहवपाडिवा वारुदिसेतो विमेष नातु॥तेव

(3)

संगृहीतः॥ पाठितैर्दुर्भिक्षा बहुत आहो॥ देसावनवास होये नरुपा॥ नातिकउठविति॥ मास
सिनेलोठविति॥ इत्यनसागेपवतिमे॥ ४५॥ पराभवसंवत्सरि॥ आधिपाडुसभारि॥ आगपेपि
कतिपरिहितअधुउजा॥ ४६॥ प्लवंगसंवत्सरिधुमवेदुदकोतरिणा॥ लोकपिडेभारि
णादिसे॥ ४७॥ किलकनामसंवत्सरि॥ नपिककासुसविचारि॥ सनपिकति
पुर्वोत्तरिपरथोपज्ञागृहबाधा॥ ४८॥ दोगासंवत्सरि॥ आगपेपिमागसेपिकतिव
कोतरिप्रहस्यसुखकारिसदाअनंदसव॥ ४९॥ साधाजणसंवत्सरि॥ सर्वधाये
सिेतिवारी॥ माससुकासुदरिगकाय॥ ५०॥ वेगोधेकसंवत्सरि॥ पाडुसपिकमंदारो
तिवारी॥ पणअधुस्यपुदित्ये॥ गोदावारिसुखसंध्या॥ ५१॥ परिधाविसंवत्सरि॥ पाडुसप
रेबलुहोये॥ पिकमध्यस्तहोयेकवणवेगुअधुउपजे॥ ५२॥ प्रभायिसंवत्सरि॥ अतिकउठन
पिक। सितिद्विरी॥ गण्डनाहनजे॥ तीनचयातिभागदिसे॥ ५३॥ आनंदसंवत्सारेअ

(4)

तिपाठसपिकासिति वरी॥ उदिर चो न उत्पति॥ न वं येक दितसे॥ गक्षस संवत्सरि॥ पिकपा
उत्तम धरु होये॥ ननु यादा याधि उरु कल दितसे महिनेति नि॥ ५५॥ नल संवत्सरि पिकपा उ
ससिति वरि॥ पर कानि ह पिक विचारि॥ सुत बाधा बहता परी उ पुद्रो होये॥ ५६॥ पिं गल
नाम संवत्सरि॥ गति अगते न के ति॥ माग होये होति पण अर्धु बहुत ताछा॥ ५७॥ काल
पु क नाम संवत्सरि सर्व धान्यो सिति वरि॥ नल संवत्सरि बाधा भारि दक्षिणादि से॥ ५८॥
सि धार्ज्य नाम संवत्सरि॥ होये सर्व धान्यो सिति वरि॥ नल संवत्सरि बाधा भारि दक्षिणादि से॥ ५९॥
मर कना - कावेरि दे सि दु को लु होये॥ ६०॥ नो डि स वत्सरि॥ पिक पाठ स बहुत हो
ये॥ पण अयु नास्ती॥ गाइ महि सी॥ से लि मे ठि॥ इतु क्या स थो न नात बाधा होये॥ इ
मे ति संवत्सरि॥ प्रथम पाठ समाप्य होये॥ ति ठो गुरु च ठो न ले ति पिक ति॥ ६१॥ पुं डं ति सं

ॐ ॥ कालं धरुवर्षे कनकधारि ॥ तेषां संतोषु अवधारि ॥ सुखं पावोते ॥ ५३ ॥ अथ पुनरुक्तं
 नेवाले ॥ नमो ह्येकं न स कले ॥ प्रत-यवहुत बले सिते वरि ॥ ५४ ॥ सितवदनधेनुः ॥
 लोका अनंदु मनी बहुत ॥ धर्म उदार्य ॥ पावका सिति हि लोकि अस्मात्मास विमुक्तो
 य ॥ पय अनंदु प्रहाति स्त्री ॥ ५५ ॥ सुखं न कथं यो नासितैवर्षो वमेघा सिति निवासं
 सकणा सिमा हाये चडे ॥ ५६ ॥ सुखं न कथं ॥ ५७ ॥ इति सतो विमेष नाहु ॥ ते आगव
 पेनासति ॥ भाग सेपिकती ॥ लोक वर्तते सुखदुरव ॥ ५८ ॥ सुखं न कथं ॥ ते मेघ
 वर्षति परिवलि ॥ ना जयाते वलि पना ॥ ५९ ॥ आश्विनमासी पाडिवा कारुदि
 से तो विमेष नाहु ॥ ते आतिर्ण दिपरो गश्च स्ना चन व्याधि पिडा ॥ परबहुत उदम
 लोक प्रपासि ॥ ६० ॥ सुखं न कथं ॥ इति कीतरि सतं न मेघ वर्षा सिनि ॥ आदि कार्तिक पाडिवा वा
 रुदि से तो विमेष नाहु ॥ ६१ ॥ --- जेदि प्रयोग व्याधि पिडा रुक्मिण मनुष्या सि बहुत तोये ॥ ६२ ॥

(6)

जीवने गुरुमध्यस्त होय तत्ता वास ॥ जो आदि वारु मार्ग दिख दि - पाडि का वास दिच
ने पेष नाहु ॥ तिन लोण गुल का पुसु गडु वाडुल माघ होनि ॥ गुरु वर्ते न करि ॥ ने
ले पुषार सुंदरि ॥ विनी धारु वायु गति ॥ ५५ ॥ तें उठ विपश्चिम दिशा विके असै सा सासा ॥ दि
से आस मासास का हिवर्ते ॥ ५६ ॥ भुमी गिरि वरु को कस या धे बाधे ति ॥ पक्ष ताति मराती ॥
॥ ५७ ॥ पुत्रे नासति मरि नेस्तत ॥ आक ता ॥ होये ॥ धो न मध्यम प्रकारि ॥ सर्व स्वेष्ट
तारि ले ॥ ५८ ॥ कष माघ वडु पाप वर्ते ॥ ५९ ॥ ता आडुल विडुल मेदिनि होय ॥ बडु ॥
साल कष्ट लोक न यासि ॥ ६० ॥ कुं भि वर्ते तु स सुद्ध पाप मालु पाडि वाघ तर साष्टी ता हो
लें धरु मेघा सिनि रोपु असे ॥ ६१ ॥ नि नो पदे डु न धोरु ॥ तै निति तुल वरि परिवले ॥ सुरिता वा
रानि खला ले ॥ वरद क नाणि किमल विनिमल ॥ पुरि वा वि सरति ॥ कण भावति कति ॥ जल
मं तो से उल्लासति ॥ आनंद बडु तज नासि ॥ गारि वाहा ला भ नाति ॥ भागे भावो उपाय पु

(7)

हणवटि ये माहावेष्टः॥ कंठि असेति वाहेपो॥ सिवंतु॥ काखेपर काहा॥ उरिपोणु॥
बोवि येघने॥ कट्सुत्रीस्त्रि॥ माहिय कस्य हाणि॥ पोटरिये मेत्री हाणि॥ घोठे घोडा॥
तल वा मरण॥ काडि मेः दित दात के रिता॥ सुमिसाचे हाणि॥ माहादेव मणेन
रापि गालि निरुतिक साखाणि॥ १॥ ये रिता तो वे राखि भयणि॥ येष्टि के रिता॥
आषाढि आरडा॥ आवणि पुष्य॥ २॥ इ पादुकी॥ आये निवित्रा॥ कार्त्तिक विरा
रवा॥ मार्ग शिरि येष्टा॥ पुष्य पूर्वा पादुका॥ होय निष्टा॥ फलानु न शत तरका॥ वे
त्रापासु न माहा नक्षत्रा विचालिताणि॥ ३॥ ब्रह्मस्थानि तवे इष्टा॥ स्थान ला भु
ललाट के॥ तस्मा चेत्पतिता भुमिशोख जान लये वर॥ अपने लुं वने किं ता हनु देश
मम सया॥ मुषस मेढा न भदंताः॥ ४॥ यत ये वर॥ कंठे भु वण पुन ता॥ गीत वा आं

[illegible]

दिसे॥अथवापुनीवेभ्रवसे॥परिसायासकात्रैसेलोकत्रपासि॥तत्त्वेतपितअथ
तोये संगितका॥सिंधुचवर्णगर्भवेष्टलेआकाश॥शुद्धपक्षिनिरुसकरुक्षुपाक्षि
उष्णसाधे॥१८॥मार्गसिरवदिववति॥आग्नेयानक्षत्रतिथेतिथि॥आकासिवित्त
स्फुटति॥अथवागर्भदिसति॥ओसिचिदिसति॥आषाढमासिपडति॥लागेरिव
सेतिनिनात्रि॥१९॥मार्गशिनवदिअष्टमकासिवित्तलेपर्येसा॥तेनिन्यांत
नर्वसा॥तुतत्रवलिसागेसाति॥२०॥तेनवदिसप्तमीस॥मेघआनभ्रकृति॥
दिवसनक्षत्रस्वाति॥तविचिदिनपडति॥२१॥मार्गशिनवदिनवमिनेकदशमिथेका
दशि॥अमावास्य॥अथवादिवसनक्षत्रवित्रासंगमेसिमगनिवित्तलेतोविध्यया
गमणे॥२२॥अथवाआषाढशुद्धपक्षे॥संयोगेभाष्यकरिति॥२३॥चिगशब्दमण
धि॥सर्वसिद्धांती॥आतापुतामासागर्भवेष्टलेआकाश॥तेविपर्येसिमासिभाषा

तस्य ते ॥ २४ ॥ पुष्यशुद्धतयेति चिः शत तावकान् सवत्रिये दिवसी ॥ कारिदिसति
र्तक सणे ॥ २५ ॥ ते आषाढ वदि च वति ॥ निबं दू वर्षति सति ॥ सानात्रिदश यात्रिपुयसा
तेरि ॥ पुसशुद्ध सप्तमिपासुन पाहावे दिवसीति ॥ येकादशिपुनी वेल सणे ॥ बीडे
सति ॥ २६ ॥ ते आषाढ वदि सप्तमिपासुन ॥ २७ ॥ ते आषाढ वदि सप्तमिपासुन ॥ २८ ॥
सप्तमिपासुन निरुता ॥ २९ ॥ ते आषाढ वदि सप्तमिपासुन ॥ ३० ॥ ते आषाढ वदि सप्तमिपासुन
सतीति ॥ ३१ ॥ अणिकसर्व त्रिहायेता ॥ ३२ ॥ ते आषाढ वदि सप्तमिपासुन ॥ ३३ ॥
वचनसागे ॥ पुसवदि सप्तमिपासुन ॥ ३४ ॥ ते आषाढ वदि सप्तमिपासुन ॥ ३५ ॥
पावदिसो ॥ ३६ ॥ रोसिचिदेते दिवसी ॥ ३७ ॥ ते आषाढ वदि सप्तमिपासुन ॥ ३८ ॥
दि ॥ ३९ ॥ आतागुर्माधमासा ॥ ४० ॥ ते आषाढ वदि सप्तमिपासुन ॥ ४१ ॥
अलोहस ॥ ४२ ॥ ममि ॥ गतनभाये आकाशिते गोष्टाहेली ते ज्ञादिका ॥ ४३ ॥

(11)
भोजिया ॥ ये कादसि नोगिया ॥ बारसि पापिया ॥ ते रासि सर्वगुणपूरता ॥ प
जचतुर्दशी ॥ चौदावे लाठु जावयानिघे ॥ सासि वण विठ्ठलमादिजे ॥ भवला
नीवेमातापितया भक्ति ॥ हे तिथि जातक साहादेव होयेवर्तता ॥ साहाविष्णु हो
येवदता ॥ सी रसावेन पादु ॥ मुखे सरीसोले ग्रंथु ॥ मुडपीवाले श्रीराजकी
मंतु ॥ बाहोपन्नसका सोधिरे ॥ हास होयेदारुणनरु ॥ हृदापं चासि हो
पंनरु द्यरु ॥ कमलिस दभा ॥ गुरदि त्रिपंन होये पन दारि ॥ जाघे सि
तलि सुहोय विरसुंदरु ॥ तलवासा पाटरी येसा ॥ साहादेवो मजे नुकुलाहि
हे त्रिर्गितामतापिता प्रसवे ॥ साघतया साघतां अविनासु ॥ हे कोटे नस
त्र पडिले ते साघेन ॥ २१ ॥ सुललागले तयाचे फल ॥ साघेन ॥ साहि साहे द्याल

टे॥ भुवर्वा सोहे अघातु॥ सुतु॥ ये डाहाणि येसा॥ बहुमजे वावेसा डाहाणि सा॥
 येण ना तेमासा॥ रुदीसा येणे सहसा अधारु॥ कर्म लासा येण नासे॥ डातारु
 उदासा येणे नासे॥ ऊनर्वा माता डाति येण ये नासे बुलता॥ उजवी याता ये ना
 से अरु पिता॥ तलवासा तलरिते॥ मोम नया धना॥ कंसरि नलु के॥ साहा
 दाहे मडि जाणा॥ साहदेवो म मो॥ वीरवारवाणा॥ ५३॥ आता आसेवा
 लागति तेसा घेन॥ पहिलि पासा तलता बो लु दोमाता॥ साते काल व॥
 अठे पितया काल॥ ती पन दारि॥ बोलु गिया॥ सये पंडिता फा॥ विदे॥ साध
 अकने अपणयारवाये॥ नवेन वनाथु॥ कासिंधु होनि होये॥ या आ॥ मेवाच
 डियाले विजे॥ ५४॥ अता चोनरयेंडिसा घेन॥ उमिति घे आणि आदिसा

(13)

सावकत॥मेलविजे॥भागु॥दिजे॥पुर्वेठाउनआठदिसाचिचुनखेडि॥ग
काविसाचिजे॥५॥उभि - आणिआदियापासाववाचमेलविजे॥भागु
नीदिजे॥मगठुरलेतजाणा॥सत्य॥२॥तम॥सत्येनमोनानासे॥न
वलाजासे॥तमेकालाजासे॥ये॥३॥पयसिजे॥५॥उभितिचिआणिअ
दियापासुनी॥वारुमे॥लविजे॥भ॥४॥दिजे॥सेषउनेलनेनयासाचिजे॥
येकेलु॥दोमेलु॥निमर्तुवाहानि॥चउदंद॥५॥पाचेंयेतादिसति॥साधेपतति॥सतेधे
देठनजानि॥५॥आतावाहानेसाधेन॥गजवाजि॥वाडिमेठाभ॥५॥वाडिमेठाभ॥
उष्टन॥केसरि॥हीवाहने॥५॥आतायात्रानावेसाधेन॥नपति॥नासासी॥५॥
रिणि॥माहाबली॥आइडि॥रेनावन॥५॥ताच॥कलानिल॥येवादि॥५॥

मुनिरे॥ उभिति धिमेल विजेन वेंभाग दिजे॥ उरुलिने यात्रा॥ ८८॥ अपधरि॥ वृश्चि
के पारिले जे दारि॥ वायुजलि॥ आकासि गिरि पर्वति॥ एवं पवनल॥ ८९॥ आवसे न वि॥
आने सो॥ विषया जाणारे॥ मासा कंडु विनवारे॥ अपधरित रिम सुनाहि॥ नाठया॥ आ
रिबानका॥ तरि दिली मिलिता॥ हीन ना॥ अलुमातु॥ दिन कट तो कालु॥ दीन वा
ता मोन घेइजे॥ उगवता शसि॥ तनि पदि॥ पुन उठता सखा सज कजे॥ जिण तिगज
ना कोये॥ ठा काते जाये॥ येवं समान वि॥ ९०॥ स्वामि गुरु चेद धर्षण॥ कदेव
ता प्रतिष्ठा कावणे॥ इतु के सर्व जाणा॥ चंद्र करिजे॥ ९१॥ -- पलाख्यामी गुरु॥
तोठा वया काडिला वोरु॥ काहात असिला चंड तरि॥ -- नाहि॥ ९२॥ गतो वा
ता खान करि ता शयनी भोजनी पाहाता॥ आणी जीनी रुता सहस्र कीरगु

वदलिविधं सति ॥ विष्णोडे नायायणी ॥ सत्यवदसीपत्रमेश्वरि ॥ सत्यवदसि नातिरिगे
 रिमाहादेवाचे पुजे सिपावला विरि ॥ सत्यं ह्मिमणेनि ॥ सत्यवदकुमरि ॥ करनी अ
 सतादिजति ॥ कुमारिकरि विडिप ॥ विंदु निअक्षताकुमरि कपदीठे वि
 जे ॥ चोचिवरि ठेवि ॥ तरि मरणसाचे ॥ निरिधितिसाचे ॥ सिनेठ वितने ॥ अथ
 साचे ॥ किंतिभनणसाचे ॥ हृदये सार ॥ पाइये ठेसाचे ॥ पाठि सवी सिद्धि साधे ॥
 नाभिनाभिकारसाचे ॥ गुह्यमनणसाचे ॥ पातगुडि ठियासाचे ॥ येवं कालि विडिस
 मात्त ॥ ॥ ॥ मेषु आसु पुर्वि जाणा ॥ साये साये वेन आठि विअठि विगुणि ॥ पावे मेल
 जितिका ॥ साये साया गुमागे राहिला ॥ बाजासाडी नेवे पेज साठ - लसंगुपातला ॥

(16)

बौदे पंधरे जीवता मुधं ता हा हा ला ॥ उ न र आ ले व डे से षा सि ॥ भु मी चि ब ले वी क दा सा गो
ली ॥ चै न या सि ॥ दं दे चु व लि ॥ उ स्या तं का लु दे नि व ला ॥ आ नु ये जि जो नि घ ना सि आ ला ॥ अ
म ने च न ते वि दं दि द्या त ला ॥ आ ता ले र वा ने स व दि दो ॥ अ णि गो र वे अ णि गो ह ने ॥ ही वेश
लि ये न दं दे ॥ मा ष्या दं दा सि उ णी ॥ ती स्य री त ॥ अ न धा ब रि ॥ अ प स बं डु ये क प्र ता पु ॥ सु
र्य वं सि लु र वो वा ॥ ७ ॥ ह्य णे ले र वो न ण ॥ स व द या व रि धा क वो ॥ आ ता सं व र न ता ॥ १२३
वी ॥ का लु गं गं ता चे स री य सा चे न ॥ १० ॥ न य न त अ से ल ॥ तो प्र भ वा पा सु न ले
स्वि जे ॥ कि ति हो ति तं दि ग्ग जि जे ॥ दि गु णि ले आ स ति ॥ सा म ध्ये ती नि उ उ णे कि जे ॥ भा गु
सा ते दि जे ॥ दो ष उ ने ते पा हि जे ॥ ये कु उ न लि या ॥ उ को लु ॥ ११ ॥ दो नि उ न लि य स पु का लु ॥
ति न उ न लि या म ध्य स्त प रु ॥ उ रि उ न लि य उ को लु ॥ य पा च उ न लि या रु का लु ॥ ला उ

रलिया सामान्यपक्षु ॥ सातठवलिया निरो कुभंगो जे ल्येत रिमातडु को लु ॥ १ ॥ - स
खंड लमंड ल नाजिक चोर पय पिड कि सु ॥ २ ॥ आता आगिल स पें सा घेन ॥ मिडु ५३ व
५३ ५४ मीधुन ५५ तवे ५६ सिंह ५७ वैशाख ५८ कार्तिक ५९ वक्रवर्ग ६० धनु ६१ मकर ६२ कु
म्भ ६३ मिथुन ६४ ॥ अश्विनी पुरुषा निरु ॥ १ ॥ विषम मेल विजे ॥ आगुती निदी हे ॥ शेष
नले ते पाहिजे ॥ ये कुठ रलिया पुरुष मेल ॥ २ ॥ तनिडुन लिया अस्त्रि नरु ने ॥ ति ॥ अनिडुन
लिया पुरुष नड ने ॥ अस्त्रि अग्नि प्रवेश ॥ ३ ॥ नार्ध यज्ञा ॥ आता सा घेन ॥ मिआणे
तात्र कार ॥ आता मिसं कि भु मि ॥ ४ ॥ व कुत मिसु मेल विजे ॥ आगु साते दिजे ॥ शेष डने ते दिजे
रुने ॥ पुदि ल भु मि धरिजे ॥ ५ ॥ आता वंड सूर्यो वाली हे सा घेन ॥ ती ॥ पावे गुणि ॥ नक्षत्र
मेल विजे ॥ ती निभाग दिजे ॥ मेक ॥ जल भवान ये दल ॥ ६ ॥ दो निवलि रवा ये दल ॥ नि निडु अंत

गलि दुसगघे इल ॥ १ ॥ वेजे ये को ब्राह्मणि आये से काय मागो ॥ दाक्षिणे राइ न जाकिणि ॥
 ने मये जो लिणि राणि ॥ पश्चिमे सिनाइ कुण बिणि ॥ राय ये चा भरिणि ॥ बो को ॥ उत रे नखा
 ट किणि ॥ जरे वा ॥ इमान्ये बिठि जोइ ॥ ४ ॥ मांजि भनणि ॥ मध्ये मंगल ने धामा रि ॥ पावे अ
 ग्ने ले सुरि नो नस ॥ लो का था पिला ओ ॥ ने हाणि अधो न गु ॥ सनते शुक्र व धमा
 सि ॥ सां ग्ने ले सुरि धण ॥ सी से नुपे ॥ अधो न गु ॥ पुन वे स ह सु तो ॥ धु ध मि धु ना सि
 मारि ॥ को पा चा न धाये ॥ पुन वे सु हं सु तु स ॥ मध्ये कु कु ले जाये ॥ क को सु सो म मू
 सि ॥ ना सि चा नि धाये ओ से या ॥ १ ॥ मरु या चे वि - च धाये ॥ म पा पु री वि वि त्रा न रि ति आ कु
 सि हा सि मारि ॥ - स वि चा नी धाये ॥ पुन र रा ह सु अ र्ध वि त्रा ॥ ते वु य क न्ये सि मारि ॥ लं उ वा
 सो लि च्या नि धाये ॥ अ र्ध वि त्रा स्था ति वि रा म्हा ॥ सु ते शु क्र तु ला ये मारि ॥ जा र व ता ना हि को रि

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com